

قربانیان شکار

جواد حیدریان
روزنامه‌نگار

رسته شغلی محیط‌بانی در ایران بیش از آنچه توأسته باشد مامنی برای مناطق حفاظت‌شده ایران باشد، سیل حملات مسلحانه شکارچیان بوده و در طول چهاردهه گذشته، بسیاری از آنها کشته، زخمی و ناتوان شده‌اند.

وضعیت حیات‌وحش کشور هم در طول ۴دهه گذشته تعریفی ندارد. اماها از کاهش ۹۰درصدی جمعیت حیات‌وحش سراسر ایران

حکایت دارد. تلفاتی که نشان می‌دهد سیاست حفاظت از حیات‌وحش کشور و اساسا سیاست مدیریت منابع طبیعی ایران به‌دلیل ناتوان بودن در ارائه متون تئوریک در دانشگاه‌ها و نبود قانونگذاری مطالعه شده و کمبود امکانات و بودجه و بسیاری دلایل دیگر، سیاست ناکارآمدی بوده است.

البته آمار کاهشی جمعیت حیات‌وحش تنها مختص ایران نیست. براساس گزارش صندوق حیات‌وحش جهان (WWF world wildlife fund) جمعیت حیات‌وحش در دنیا با کاهش ۵۲درصدی جمعیت اعم از پرندگان، پستانداران و

نگهبان زخمی طبیعت

نگاهی به خواست محیط‌بانان هم‌زمان با تصویب لایحه حمایت از محیط‌بان‌ها و جنگل‌بان‌ها» در مجلس

جامعه فردا: مناطق چهارگانه حفاظت‌شده و جنگل‌های هیرکانی و زاگرسی تحت حفاظت دو سازمان محیط‌زیست و جنگل‌ها در سده‌ده گذشته، شاهد قتل نزدیک به ۱۳۵ نفر از محافظان طبیعی ایران بوده‌اند. آماري که با مقایسه تلفات کشوری مثل آمریکا حیرت‌انگیز و تاسف‌آور است. براساس مطالعه‌ای که محمد درویش، از مدیران سابق سازمان حفاظت محیط‌زیست چندی پیش انجام داده «طی ۹۰ سال گذشته در آمریکا تنها ۲۵ محیط‌بان برای حفاظت از مناطق این کشور کشته شده‌اند که علت مرگ ۹۵درصد آنان حوادث و سوانح گزارش شده است اما در ۳۰ سال گذشته در ایران ۶ برابر مناطق حفاظت‌شده در آمریکا تلفات محیط‌بانان و جنگل‌بان گزارش شده که ۹۵درصد آنها قتل با اسلحه توسط متجاوزان به طبیعت بوده است.

بعد از آنکه در سال ۹۵، نزدیک به ۵ محیط‌بان طی ۴۸ ساعت توسط شکارچیان در ۲ منطقه حفاظت‌شده کشور به قتل رسید، تازه برخی از مسئولان به فکر راه چاره افتادند تا آلام این ایثارگران عرصه منابع طبیعی و علاقمندان به حفاظت از عرصه‌های زیستی ایران زمین را التیام دهند. اما طرح‌ها خام و بی‌مایه از آب درآمدند. سازمان حفاظت محیط‌زیست، هر چند با تاخیر، بالاخره ماه گذشته لایحه‌ای با عنوان «حمایت از محیط‌بان‌ها و جنگل‌بان‌ها» را به مجلس ارائه داد تا در صحن علنی کلیاتی از آن به بحث گذاشته شود. روز دوم آبان ماه و ۲ روز قبل از حملات شدید به محیط‌بان‌ها در دو شهر کیاسر مازندران و رودبار کرمان، «لایحه حمایت از محیط‌بانان و جنگل‌بانان» در کمیسیون کشاورزی مجلس تصویب شد.

عضو هیأت رئیسه کمیسیون کشاورزی مجلس، در اینباره، گفت: مأمورین اجرای قانون که مأموران محیط‌زیست هستند اگر در حین مأموریت کشته یا مجروح شوند بر حسب مورد، در حکم شهید یا جانباز قرار می‌گیرند و مشمول مزایای مربوطه می‌شوند. جلال محمودزاده به خانه ملت، در تشریح نشست تصویب لایحه در کمیسیون کشاورزی آب و منابع طبیعی مجلس شورای اسلامی، با حضور رئیس سازمان محیط‌زیست، اظهار داشت: نمایندگان در حضور آقای کلانتری درخصوص مسائل زیست‌محیطی و رعایت آنها در اجرای پروژه‌های عمرانی و همچنین مطالعات زیست‌محیطی قبل از اجرای پروژه‌ها و همچنین اجرای قوانین تصویب شده مجلس شورای اسلامی توسط سازمان محیط‌زیست مسائلی را مطرح کردند.

دیوار بلند دنا و نبود محیط‌بان

قله دنا در چشم‌گهوردان و محافظان طبیعی، آلب ایران لقب گرفته است. کوهستانی با اقلیمی سرد و نیمه‌مرطوب، صخره‌ها و دیوارهای بلند، رودخانه‌های خروشان، پستی و بلندی‌های بی‌اندازه، دره‌های فراخ و انواع مخاطرات طبیعی و فیزیکی در کنار خطر شکارچیان مسلح، حفاظت این منطقه را به یکی از بحرانی‌ترین مناطق حفاظت‌شده در ایران بدل کرده است. بااین حال تنها حدوداً ۳۰ محیط‌بان پارک ملی دنا را با وسعت ۶۸۰۰۹ هکتار حفاظت می‌کنند. نیروی اندکی که باید در حداقل دامی مطلق ۱۸- و حداکثر دامی مطلق ۳۹ درجه سانتیگراد به عملیات خطرناک حفاظت مبادرت کنند. کمیودنیروی انسانی در منطقه عجیب و خطرناک دنا، این منطقه از مناطق چهارگانه

خزندگان در ۴۰ سال گذشته روبه‌رو بوده است. تفاوت اما در ایران و جهان به نحوه مواجهه دولت‌ها و همینطور جوامع محلی با محیط‌بانان و شکارچیان و حیات‌وحش مربوط است.

در ایران محیط‌بانان به‌دلیل نقص حقوقی قانون حمل سلاح و نحوه استفاده و همین‌طور نبود لجنس‌تیک کافی، گوشت قربانی هستند. به‌نظر می‌رسد لایحه حمایتی که سازمان محیط‌زیست به مجلس داد و در فرآیند کشاوزی مجلس نیز به تصویب رسید، تلاشی برای افزایش حمایت از محیط‌بانان به دلیل افزایش حجمه علیه این قشر زحمتکش است. اما براساس اعلام پژوهشگران حوزه محیط‌زیست پرداخت لایحه حمایت جنبه‌های پیشگیری از وقوع جرم در عرصه‌های طبیعی

و حفاظت شده را مدنظر قرار نداده و بیشتر به تبعات روانی و فیزیکی بعد از وقوع حوادث دلخراش مثل مرگ محیط‌بانان و نحوه حمایت از آنها آن هم به شکلی شعاری و ناقص پرداخته است.

بی‌تردید محیط‌بانی شغل پر مخاطره‌ای است اما تجربه جهان در نحوه مدیریت مناطق چهارگانه (پارک ملی، آثار طبیعی ملی، منطقه حفاظت‌شده، پناهگاه حیات‌وحش) محیط‌زیست، نشان می‌دهد وجود قانون و مهم‌تر از آن آموزش تخصصی نیروی انسانی چطور توانسته باعث کاهش حوادث منجر به درگیری و قتل بین محیط‌بانان و شکارچیان و در نتیجه افزایش ضریب ایمنی حفاظت مناطق چهارگانه شود.

با این حال اما محیط‌بانان ایرانی اغلب از سطح

آموزش ناکافی برخوردار نیستند و عمدتاً مواجهه با شکارچیان به دو شکل کاملاً اغراق‌آمیزی یا دچار وادادگی در برابر متجاوزان طبیعت می‌شوند یا در کشاکش جدالی خطرناک و درگیری فیزیکی و گاه مسلحانه قربانی می‌شوند؛ اغلب کشته می‌شوند یا اگر کشته نشوند، مجروح و معلول می‌مانند یا در مواقعی قاتل شکارچیان می‌شوند که در نهایت دادگاه و دستگاه قضایی با قوانین خاص خود آنها را محکوم می‌کند.

تائید حکم اعدام چند محیط‌بان طی ۱۰ سال گذشته خود ماجرای طولانی و عجیبی بود که نشان داد به دلایل کاملاً ساختاری محیط‌بان در گیرودار قوانین ناقص، امکانات محدود و نبود آموزش صحیح بازنده اصلی جدال در طبیعت ایران هستند.

فراوس

محیط‌بان با سنگ تختخواب ساخته است
عکس: احمد بحری

دغدغه

محیط‌بان با سنگ تختخواب ساخته است
عکس: احمد بحری

تأمین هزینه مصدومانی که در هنگام اجرای وظایف صدماتی به آنها وارد می‌شود»، «تفکیک فرماندهان یگان از روسای ادارات و بخش کارشناسی» از دیگر خواست‌های محیط‌بانان از نهادهای قانونگذار و همین‌طور سازمان محیط‌زیست است.

ساعات کار باید ۱۷۶ ساعت در ماه و در صورت تأمین بودجه اضافه کار تا سقف ۶۰ ساعت در ماه باشد. در واقع در حال حاضر محیط‌بانان ماهانه ۱۹۶ ساعت فعالیت بدون حقوق دارند.

اصلاح بخشنامه ر تبه‌بندی مشاغل

به نظر می‌رسد اصلاح بخشنامه ر تبه‌بندی مشاغل برای محیط‌بانان از اهمیت بالایی برخوردار است. براساس دستورالعمل فعلی محیط‌بانان با در نظر گرفتن سابقه و تحصیلات حداکثر تار تبه احکام ارشدار تقسا می‌یابند و رتبه‌های خبره و عالی شامل احوالشان نمی‌شود. همچنین مدارک کارشناسی ارشد و دکترا برای محیط‌بانان مرتبتی به‌همراه ندارد، در حالی که این دو عامل می‌توانند سبب ایجاد تفاوتی چشمگیر در حقوق و سوابق شوند.

احمد بحری می‌گوید: همچنین از مهم‌ترین خواست‌های آنها می‌توان به کاهش سنوات خدمتی با در نظر گرفتن سختی کار به ۲۵ سال اشاره کرد. همچنین آنها خواهان پرداخت بیمه مسئولیت توسط سازمان پروداخت بیمه هستند و تعیین میزان مناسب هزینه برای جیره غذایی مأموران شیفتی و مأمورانی که روزانه به مأموریت‌های بیش از ۳۰ کیلومتر اعزام می‌شوند، از دیگر خواسته‌های حداقلی آنهاست.

یکی از چالش‌های اساسی محیط‌بانان طی سال‌های گذشته، مسئله حمل سلاح است. حالا آنها معتقدند: «پرداخت حق حمل سلاح» یکی از خواست‌های آنهاست. همچنین به گفته بحری محیط‌بانان می‌توان به «پرداخت حق تفاوت در جات»، «بالغ دستورالعمل خدمتی یگان»، «حمایت از خانواده محیط‌بانان در هنگام وقوع حوادث شامل مصدومیت»، «تأمین هزینه درمان محیط‌بانان مصدوم‌شده در حین کار یا

خوش کره و کوه گول در موقعیت‌های سخت و صعب‌العبور هستند. در تمامی این پاسگاه‌ها تنها سه یا چهار محیط‌بان فعالیت می‌کنند که برای مأموریت مقابله با شکارچیان مسلح و اتفاقاتی مانند آتش‌سوزی و دیگر مخاطرات بسیار کم و ناچیز هستند. به‌گفته این محیط‌بانان، هر پاسگاه نیاز دارد حداقل ۱۲ محیط‌بان داشته باشد تا بتوانند در مواقعیت‌هایی مانند مرخصی یا بیماری یا هر اتفاقی جایگزین داشته باشند. همیشه باید چهار نفر گشت و یک نفر مقیم پاسگاه باشند. باید امکان مرخصی برای محیط‌بان‌ها فراهم شود. هر محیط‌بان طبق برنامه‌ریزی در دنا، شش‌روز و چهارروز مرخصی می‌ماند. سال گذشته در برخی از مناطق ایران، ۲۰۰ درصد به حقوق محیط‌بان‌ها اضافه شد ولی به بهانه نبود بودجه در برخی از استان‌ها این افزایش حقوق صورت نگرفت ولی برخی از استان‌ها ۳۰ درصد را اجرا کردند.

سازمان برنامه و بودجه استان‌های فقیرتر قبول نکرده است تا حقوق ۳۰درصدی محیط‌بان‌ها را اجرا کند. به‌گفته این محیط‌بانان دنا، محیط‌بان‌ها آموزشی نمی‌بینند. او می‌گوید: من دوسال پیش یعنی بعد از ۱۸ سال تازه دوره ابتدایی محیط‌بانی دیده‌ام. من در تمام پاسگاه‌های دنا فعالیت کرده‌ام. حدود ۱۰ پاسگاه در موقعیت‌های خطرناک دنا هستند که من و دیگر محیط‌بان‌ها در آنها کار کرده‌ام. چون منطقه دنا کوهستان غنی است که رفت‌وآمد بدون تجهیزات در آن، بسیار پرخطر و فرساینده است. تمامی محیط‌بان‌های دنا مشکل سایدیگی زانو و مشکلات جسمی دارند. اغلب محیط‌بان‌ها در ارتفاعات دچار مشکلات تنفسی و جسمی شدید هستند. تمامی پاسگاه‌های نورآباد، خفر، سی‌ور، میمند، آب سپاه، خونگاه، خریدونف

کاهش ساعت کار مطابق با قانون خدمات کشوری

کاهش ساعت کار مطابق با قانون خدمات کشوری از مهم‌ترین خواست‌های محیط‌بانان است. به‌گفته محیط‌بانان در حال حاضر، محیط‌بانان ماهانه ۱۸ شیفته‌روز معادل ۴۳۲ ساعت، کار و ۱۲ روز استراحت دارند، در حالی که طبق قانون کار،

احمد بحری می‌گوید: در جازدن محیط‌بانان و عدم تقای شغلی باعث تضعیف روحیه خدمتی می‌شود. همچنین به‌کارگیری افرادی خارج از بدنه یگان به‌عنوان مسئولان یگان سبب شده افراد غیر متخصص و ناآشنا با وظایف یگان تصمیم‌گیرنده می‌شوند.

او همچنین معتقد است محیط‌بانان خواهان این هستند که «یگان به‌سمت تخصصی شدن هدایت شده و تقسیم وظایف براساس تخصص اعمال شود» و همچنین باید «تجهیزات قدیده در دستورالعمل خدمتی و تحویل کامل آنها به محیط‌بانان و بودجه برای بازایی آنها تأمین شود».

به‌باور آنها، «به‌روزرسانی تجهیزات متناسب با تهدیدها» و «تعمید تجهیزات سلاح با مدت قابل اطمینان» از دیگر توقعات محیط‌بان‌ها است، چراکه مدت کوتاه اعتبار مجوز حمل سلاح و مراحل طولانی تمدید آن سبب می‌شود تا محیط‌بانان همواره مدتی فاقد مجوز معتبر حمل سلاح باشند.

از دیگر خواست‌های محیط‌بان‌ها که با همکاری خود آنها تدوین شده «تجهیز لجستیک و ترابری متناسب با مأموریت‌ها و شرایط منطقه‌ای، تشکیل و تجهیز یگان حفاظت محیط‌زیست دریایی، پرداخت حق اکتشاف سالانه مأموران دستورالعمل خدمتی به منظور تشویق مأموران یگان، تعیین ردیف بودجه یگان حفاظت محیط‌زیست، به‌صورت استانی به‌منظور تأمین نیازها و پیشبرد اهداف و...» است.

دوشنبه ۸ آبان ۱۳۹۶

سوزمین فردا

مچا فردا

۰ | ۹ | ۰

چهارگانه

گلوه‌باران در مناطق حفاظت‌شده

جامعه فردا: شش‌سال بعد از آنکه ۵۷ ساچمه تفنگ‌شکارچیان بی‌رحم در پارک ملی گلستان تن و روح محیط‌بان، ابوالفضل جلالی‌راد را می‌خراشتند و هرگز از بدش بیرون نیامدند، محمدعلی روحی، محیط‌بان پارک ملی کیاسر مازندران و عماد افضلی ساردو، محیط‌بان کرمانی در رودبار هدف حملات ساچمه‌ای شکارچیان قرار گرفتند. بااین حال هنوز تکلیف قاتلان محیط‌بانان هرگز گانی به‌درستی روشن نشده بود که منابع محلی در ساری از حمله به یک محیط‌بان در منطقه چهاردانگه با سلاح ساچمه‌زنی خبر دادند. سیدجلال موسوی، مسئول پارک ملی کیاسر نیز با تائید این خبر گفته «در این حمله شکارچیان از فاصله‌نزدیک به محیط‌بان شلیک کرده و او را از ناحیه پا و شکم با تفنگ ساچمه‌زنی زخمی کرده و از صحنه متواری شدند».

پایگاه خبری سازمان محیط‌زیست نیز در گزارشی در اینباره، از پیگیری معاون رئیس‌جمهور و رئیس سازمان حفاظت محیط‌زیست از وضعیت درمانی محمدعلی روحی، محیط‌بان مجروح پارک ملی کیاسر خبر داد. هم‌زمان با حادثه کیاسر رسانه‌ها از شلیک ۵ گلوله به یک محیط‌بان در کرمان خبر داده بودند. براساس این خبر یک محیط‌بان در حومه شهر رودبار جنوب در کرمان مورد سوءتصرف قرار گرفت و به‌ضرب پنج گلوله ساچمه‌ای مجروح شد. در ساعت ۱۶:۳۰ پنج‌شنبه ۹ آبان ۹۶ محیط‌بان عماد افضلی ساردو، در حومه شهر رودبار جنوب (محل خدمتش) مورد سوءتصرف سر نشینان یک دستگاه پژو ۴۰۵ که یک‌زن و یک‌مرد بودند قرار گرفته و زنی که سرنشین خودروی پژو بوده به‌سمت محیط‌بان‌ها تا پنج گلوله ساچمه‌ای شلیک کرده است. وضعیت عمومی محیط‌بان مصدوم در حال حاضر مناسب است و در بیمارستان شهرستان کهنوج بستری شده است. حملات ساچمه‌ای علیه محیط‌بانان، در حالی روزهای آخر هفته گذشته رخ داده و روز گذشته رسانه‌ای شده که ۶سال پیش نیز ابوالفضل جلالی‌راد، محیط‌بان پارک ملی گلستان که هم‌زمان پارک ملی خاورمیانه و یکی از بهترین پارک‌های حفاظت‌شده جهان قلمداد می‌شود، مورد حمله شدید ۶ شکارچی با سلاح ساچمه‌زنی شد و ۷۸ گلوله بر تن و بدنش نشانه رفت و بااین همه هنوز فرآیند درمان او به‌پایان نرسیده است.

روابط عمومی سازمان حفاظت محیط‌زیست استان گلستان، روز ششم فروردین ۹۱ گزارشی نوشت، درگیری حوالی ساعت ۲۱ شب شب ۵ فروردین ۹۱ در نزدیکی پاسگاه «سولگرد» پارک ملی گلستان روی داد. یک گروه شش‌نفره از شکارچیان متخلف با همراه داشتن سه اسلحه به‌صورت غیرمجاز وارد پارک ملی شده بودند. این گروه هنوز موفق به انجام شکار نشده‌بودند که کمن محیط‌بانان پارک ملی برخورد کردند. محیط‌بانان پارک ملی به‌محض مشاهده این شکارچیان فرمان ایست می‌دهند و خواستار متوقف شدن شکارچیان می‌شوند. اما یکی از این افراد با استفاده از اسلحه تک‌لول ساچمه‌زنی، از فاصله سه‌متری «ابوالفضل جلالی‌راد»، یکی از محیط‌بانان را هدف قرار می‌دهد. در این واقعه، محیط‌بان جلالی از ناحیه شکم دچار آسیب می‌شود. او هم‌اکنون به بیمارستانی در شهر بجنورد منتقل شده است و در لحظه تنظیم این خبر، تحت عمل جراحی قرار دارد. چهارساع بعد یعنی در تیرماه سال ۹۵ نشریه «جامعه‌پویا»، در گزارشی درباره ابوالفضل جلالی‌راد که چهار سال پیش از آن مورد تهاجم ساچمه‌ای شکارچیان واقع شده بود، گزارشی نوشت و محیط‌بان در پاسخ به پرسش‌ها گفته است که ۷۸ ساچمه وارد بدنم شده بود که ۱۱،۱۰ عدد از آنها را در سه عمل جراحی جداگانه در آوردند و اکنون ۵۷ ساچمه در بخش‌های مختلف بدنم مانده است. او تأکید کرده که با مخاطرات این همه ساچمه‌سری مجبور است کنار بیاید و «هرغم اینکه بیمه هستم و بیمه بخشی از آن را تقبل می‌کند اما داروهای خارجی شامل بیمه نمی‌شود و خودم باید بپردازم».

او درباره اینکه ظاهراً جانباز بودن‌تان از سوی بنیاد شهید و امور ایثارگران تأیید شده، از آنجا کمک دارویی و درمانی نمی‌گیرید؟ نیز تأکید کرده است که: «من بیمه تکمیلی هستم. البته قبلاً کارت طلایی بود که می‌شد با آن خیلی کارها انجام داد و پولی نمی‌پرداختیم؛ اما اکنون باید هزینه دارو درمان را بپردازم، بعد بروی از بیمه‌نامه بگیرم و بعد از مدتی پولش را بدهند. این کار را سخت کرده است. داروهای خارجی را هم نمی‌دهند، نه‌تنها برای من، برای همه».

محیط‌بانان در مناطق حفاظت‌شده ایران است که احمد بحری توانسته آن را با تصویر دوربین خود روایت کند